ΣΤΟ ΣΑΛΟΝΙ ΤΟΥ BOOKSITTING ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Ο Γιώργος Δουατζής στο Σαλόνι του BookSitting

Ο ποιητής Γιώργος Δουατζής συζητά με την Αλεξία Καλογεροπούλου στο Σαλόνι του BookSitting για την ποίηση, τους ποιητές, τη δημιουργία, την κριτική, τον Άνθρωπο και τη ζωή στην εποχή του covid-19.

Συνέντευξη στην Αλεξία Καλογεροπούλου
alexia.kalogeropoulou@gmail.com

Ο Γιώργος Δουατζής γεννήθηκε τον Δεκέμβριο του 1948 στην Αθήνα. Σπούδασε οικονομικά στην Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή της Θεσσαλονίκης και κοινωνιολογία στο 8ο Πανεπιστήμιο στο Παρίσι. Δημοσιογραφεί από το 1974. Εργάστηκε σε εφημερίδες, περιοδικά, ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς, ως ρεπόρτερ, αρθρογράφος, πολιτικός αναλυτής και διευθυντής. Η πρώτη του λογοτεχνική εμφάνιση ήταν το 1971 στην «Ποιητική Ανθολογία της Νέας Ελληνικής Γενιάς» των εκδόσεων Άγκυρα. Έκτοτε έχει εκδώσει πολλά ποιητικά και πεζογραφικά έργα, κάποια από τα οποία έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά, ρωσικά, γαλλικά, γερμανικά, ισπανικά και τσεχικά. Η μια κουβέντα έφερε την άλλη και ιδού μια συνέντευξη εφ' όλης της ύλης με έναν ποιητή που τολμά να πει τα πράγματα με το όνομά τους.

Από τι είναι καμωμένη η ποίηση;

Εικάζω, πρωταρχική πηγή είναι η μνήμη. Συχνά αναρωτιέμαι όταν πεταχτεί η μνήμη σαν πολυκαιρισμένο σφουγγαρόπανο, τι θα απογίνω… Μιλώ για μνήμη, αφού ένας ορμητικός χείμαρρος με μνήμες δεκαετιών, με βυθίζει στο παρελθόν για να διαβλέψω το μέλλον μέσα από την Ποίηση με τρόπο σαγηνευτικό, οδυνηρό. Έρχονται οι ιδέες ποταμός, ξεχνώ σχεδιασμούς, οι λέξεις συνωστίζονται κι αποζητούν θέση, αθέατοι συνειρμοί στήνουν χορό.

Συνείδηση και ασυνείδητο γίνονται ένα αδιάστατο υλικό και από την πεμπτουσία τους φτιάχνεται η πρώτη ύλη. Έπειτα, έρχεται να τα ζυμώσει η έκσταση, στην οποία σε οδηγεί η δημιουργική έξαρση, αυτή η αίσθηση της διασποράς του δημιουργού στο σύμπαν, αυτή η μερική αναγνώριση του απειροδιάστατου εαυτού, που ποτέ δεν θα καταγραφεί πλήρως. Συχνά, αυτή την έκσταση δεν την χωρούν οι λέξεις. Οι μεταφορές, οι παρομοιώσεις, οι εξορύξεις ως και η δημιουργία λέξεων, προκύπτουν από μια ανεξέλεγκτη ώθηση. Είναι σαν ηφαιστειακή έκρηξη, που τη στιγμή της εκτίναξης της λάβας, δεν ξέρει κανείς πού θα καταλήξει και πώς θα μορφοποιηθεί ως στέρεο σώμα. Πώς να απαντήσω με απόλυτη ακρίβεια στην ερώτηση…

Πώς έρχονται οι λέξεις σε ένα ποίημα; Από πού;

Μα, με ρωτάτε τι συμβαίνει τη στιγμή της γέννας ενός ποιήματος. Κανείς δεν θα καταφέρει να καταγράψει ακριβώς τι συμβαίνει εκείνη τη στιγμή στα βαθύτερα της ψυχής του, από πού έρχονται οι λέξεις. Πολλές φορές αναρωτήθηκα «ποιος να μου κινεί το χέρι». Ο Στέφαν Τσβάιχ είπε ότι τις στιγμές της δημιουργίας ένιωθε «*υπνοβάτης, όργανο ανώτερης βούλησης*». Ο Πωλ Βαλερύ μίλησε για «*περίεργη χρήση χρόνου και ανθρωπίνων δυνάμεων*». Όλοι αγνοούν επακριβώς το τι συμβαίνει. Ή καλύτερα, το νιώθουν αλλά είναι αδύνατον να το περιγράψουν.

Στο βιβλίο μου «Μη φεύγετε, κύριε Ευχέτη» λέει ο ποιητής Ευχέτης: «*Σε συγκλονίζει η στιγμή γέννησης του ποιητικού λόγου. Πριν μετατραπεί η εικόνα σε λέξεις στο χαρτί. Πριν ακουστεί ο ήχος μέσα από φθόγγους που συνθέτουν τις λέξεις. Πριν από αυτό, ο λόγος στην καθαρότερη μορφή του έχει ήδη σχηματοποιήσει έννοιες στο μυαλό μου. Τότε νιώθω τα όργανα του κορμιού μου να υπηρετούν λειτουργίες άλλες από αυτές που είναι προορισμένα. Αισθάνομαι ότι ξεπερνούν βιολογικά τον εαυτό τους. Ότι όλα συμμετέχουν στη γέννα. Είναι τέτοια η ένταση, που νομίζω πως οι αρτηρίες θα σπάσουν, οι χτύποι της καρδιάς με τραντάζουν ολόκληρο, όλα βρίσκονται σε εγρήγορση. Νιώθω να αναμετριέμαι με το αιώνιο, το άφθαρτο. Η φύση του έργου μου το καταδικάζει να αγωνίζεται για να υπάρχει μέσα στον χρόνο. Ερήμην μου.*

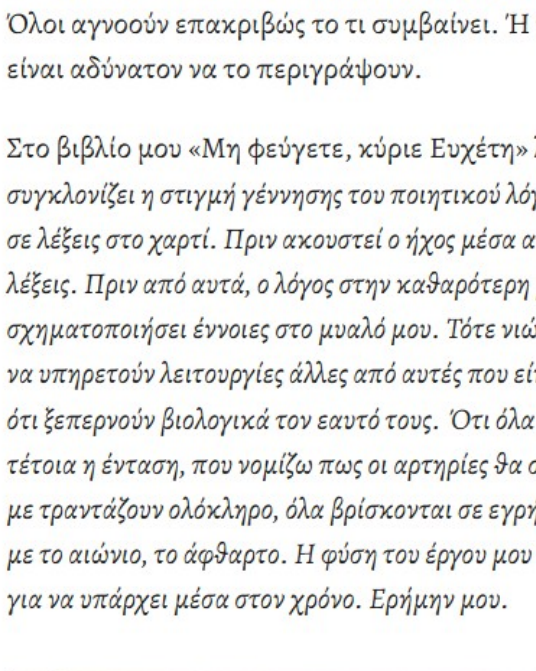

»Το έργο μου είναι το εργαλείο, το διάμεσο που με φέρνει σε επαφή με τους γύρω, με την ανθρώπινη ιστορία, τον κόσμο, το σύμπαν. Αυτό το πολύχρονο δέσιμο, διαθέτει όλα τα χαρακτηριστικά μιας ερωτικής σχέσης. Νιώθω ότι συμμετέχω στις λειτουργίες του σύμπαντος. Τις αφουγκράζομαι. Εγώ και το έργο μου. Μπαίνει ο ένας μέσα στο άλλο. Τρέφει το ένα τον άλλο. Γαντζώνομαι σε αξίες. Τα νιώθω όλα αυτά. Και με αφήνει αδιάφορο πια το πώς με εισπράττουν οι άλλοι. Παντελώς αδιάφορο. Οι άλλοι είναι η φυλακή μας. Κι ο ποιητής μόνον ελεύθερος μπορεί να υπάρχει.

»Τη στιγμή της γέννας θα τολμούσα να πω ότι συμβαίνει μια μεγάλη έκρηξη. Χάσιμο από τόπο και χρόνο. Θα μιλούσα για συμπαντική κατασπορά κυττάρων».

Α, οι λέξεις… Θα έλεγε κανείς ότι η ζωή μου ήταν πάντα φτιαγμένη από δαύτες. Διαβάσματα, συζητήσεις, ομιλίες, συνεντεύξεις, εκπομπές, δημοσιεύσεις, γραψίματα. Ζωή γεμάτη λέξεις. Με τις λέξεις πάλεψα, βιοπορίστηκα, ταξίδεψα, προστατεύτηκα, αγάπησα, πόνεσα, ορθώθηκα. Πόσο χρόνο ανάλωσα βάζοντας τις λέξεις σε σειρά, στην προσπάθεια να εκφράσω κάτι που δεν θα μπορούσα με κανέναν άλλο τρόπο…

Θυμάστε πότε γράψατε το πρώτο σας ποίημα και με ποια αφορμή;

Κατά την εφηβεία μου ανακάλυψα σε τετράδιο της Γ΄ Δημοτικού το πρώτο (;) ποίημα: «*Πώς να πειράξω τη μητέρα/ που έχει τόσο κουραστεί/ να αναθρέψει και εμένα/ και τη μικρή μου αδελφή*». Ίσως αφορμή να ήταν κάποια αταξία που πίκρανε τη μητέρα…

Υπάρχουν κάποια θέματα που επιστρέφουν συχνά στην ποίησή σας;

Νομίζω ότι η επανάληψη φθείρει. Φροντίζω κάθε φορά που θα επανέλθει ένα θέμα να υπάρχει προέκταση μιας προηγούμενης σκέψης ή αισθητή μορφολογική βελτίωση. Άλλωστε, αν δεν κάνεις πάντα ένα βήμα μπροστά, πρέπει να εγκαταλείπεις. Τρέχει τόσο γρήγορα η ζωή που δεν προλαβαίνω να καταγράψω τις σκέψεις μου με τόσα νέα θέματα που προκύπτουν. Τι να πρωτοπώ; Περιβάλλον, κλίμα, φτώχεια, ανεργία, επιδημίες, συνεχής κοινωνική αναδιάταξη, οικονομικός υπερσυγκεντρωτισμός, μετάλλαξη βασικών συστατικών-αξιών ζωής, έλλειμμα συναισθηματικής νοημοσύνης, ηλεκτρονικά σκουπίδια (τηλεόραση, διαδίκτυο) αντί πνευματικής τροφής, τεχνητή νοημοσύνη, πλασματικές σχέσεις ανθρώπων… Δεν έχουν τελειωμό τα νέα θέματα που με απασχολούν.

> ***[…] αν δεν κάνεις πάντα ένα βήμα μπροστά, πρέπει να εγκαταλείπεις.***

Στην μακρόχρονη ποιητική σας πορεία εντοπίζετε διαφορές στον τρόπο γραφής και στη θεματολογία σας από την αρχή έως σήμερα; Και ποιες είναι αυτές; Τι έχει μείνει αναλλοίωτο;

Ο τρόπος γραφής μου, νιώθω να εξελίσσεται διαρκώς, ελπίζω προς το καλύτερο. Παρατηρώ εμφανείς διαφορές προς το ουσιωδέστερο και λακωνικότερο, πράγματα άκρως ενδιαφέροντα, αφού σκληραίνει ο αγώνας με τις λέξεις. Με τα χρόνια κατακτάς μια άνεση, λεκτική ευρηματικότητα, άρα διαυγέστερη εκφορά νοήματος και ο χρόνος επεξεργασίας του πρωτογενούς υλικού μικραίνει σημαντικά. Η θεματολογία σαφώς και αλλάζει δραματικά με τον χρόνο, μέσα από τα ερεθίσματα που ποικίλουν. Όσο αλλάζουν οι όροι και οι συνθήκες της ζωής, τόσο αλλάζει και η θεματολογία. Ως ευαίσθητος παλμογράφος της κοινωνίας ο ποιητής, δεν μπορεί παρά να ακολουθεί κάθε εξέλιξη, στην προσπάθεια να βρεθεί δίπλα στους συνανθρώπους του. Θα τολμούσα να χαρακτηρίσω τον ποιητή ον συμπαντικό, το οποίο προσλαμβάνει το παρόν ως πολυδιάστατο σημαίνον και πολλές φορές διαισθάνεται το επερχόμενο. Για παράδειγμα, δεν μπόρεσα ποτέ να εξηγήσω, πώς διέβλεψα (Πατρίδα των καιρών) προ της κρίσης τόσους άστεγους και ανθρώπους που ψάχνουν για τροφή στα σκουπίδια σε κεντρικούς δρόμους.

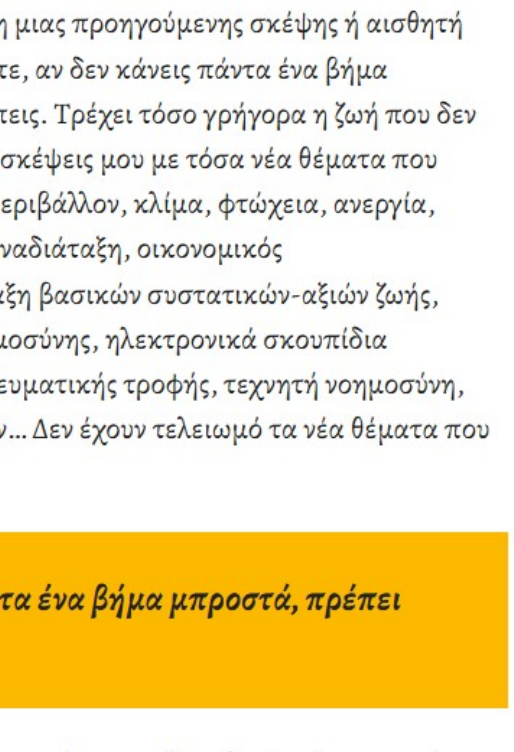

Κατά την εφηβεία μου έγραφα περισσότερο για έρωτες και μεταφυσικές αγωνίες. Μετά ήρθε η συνείδηση μιας κοινωνίας που πονά, νοσεί, αγωνίζεται. Τώρα, νιώθω να με απασχολεί αυτό που έχει ήδη επέλθει και δεν το έχουμε αναγνωρίσει ακόμα, όπως η επικράτηση της τεχνολογίας με την φοβερή εισβολή της τεχνητής νοημοσύνης και της διάλυσης κάθε έννοιας ιδιωτικότητας με τον «Μεγάλο αδελφό» εν πλήρει εγρηγόρσει. Παλεύω να ορίσω τις αόρατες πλέον ηγεσίες του πλανήτη, τα σύνορα των κοινωνικών τάξεων, το προσδόκιμο ευτυχίας των επερχόμενων γενεών και τα μεγέθη απειλής και φόβου που υποτάσσουν τους ανθρώπους χωρίς δυνατότητα έκφρασης πια κοινών αιτουμένων. Θα έλεγα ότι παλεύω να δω τη δομή ενός οργανωμένου πλανητικού χάους… Μην παραλείψω, ότι με τα χρόνια ανακάλυψα σε βάθος τον ρόλο της σιωπής στην Ποίηση. Της γόνιμης σιωπής ανάμεσα στις λέξεις, τους στίχους, τα νοήματα.

Δεν έχει αλλάξει η ποιότητα της έντασης, των εκλάμψεων, της εκστατικής χαράς της δημιουργίας. Αναλλοίωτες παραμένουν η δίψα μου για γνώση (μέτρο νεότητας όπως χαριτολογώ) και η βεβαιότητα ότι έχω πολύ δρόμο ποιητικό ακόμα για να φτάσω στα υψίπεδα. Όσο για τις κορυφές… Λέτε να βρίσκω έτσι δικαιολογίες παράτασης της ζωής μου;

Είναι η ποίηση για όλους, τόσο όσον αφορά την ανάγνωση όσο και τη γραφή της;

Ο αναγνώστης της Ποίησης νομίζω έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, με επικυρίαρχα την ευαισθησία και τη δεκτικότητα στο νέο. Βεβαίως, διερωτώμαι διαρκώς αν για τον αναγνώστη οι λέξεις έχουν το ίδιο νόημα που έχουν για μένα, αν οι λέξεις που επέλεξα συγκροτούν τον λόγο που θα ήθελα, αν λόγος μου εκφράζει πλήρως τη σκέψη μου. Όπως με τον συνομιλητή σου, όταν παύεις να μιλάς –περιμένοντας, ίσως, μια συγκατάνευση ή αδιαφορία– και σκέφτεσαι πόσο πραγματικά έχετε επικοινωνήσει. Είναι τόσες οι συνιστώσες της πρόσληψης, αλλά και των μηνυμάτων που στέλνεις, ώστε εύλογα αγωνιώ για την επί της ουσίας επικοινωνία.

Θα ευχόμουν να ήταν για όλους η Ποίηση, αλλά οι δείκτες αναγνωσιμότητας άλλα μας λένε. Άλλωστε, θα ήταν καλύτερος ο κόσμος αν απλωνόταν το ποιητικό βιβλίο σε όλους τους ανθρώπους. Θα ευχόμουν επίσης να ισχύει αυτό του Μπόρχες: «*Κι αν δεν καταλάβεις τις λέξεις τους, είναι βέβαιο ότι θα τις νιώσεις*».
Όσο για τη γραφή, δεν είναι η Ποίηση για όλους, θέλει μια προίκα -ίσως εκ γενετής- για να αναδειχθεί. Πολλοί την έχουν και δεν το γνωρίζουν ή είναι αρκετά τεμπέληδες για να μοχθήσουν όσο αυτή η άτιμη απαιτεί. Α, πόσα ζητάει η Ποίηση για να υπάρχει…

> ***[…] θα ήταν καλύτερος ο κόσμος αν απλωνόταν το ποιητικό βιβλίο σε όλους τους ανθρώπους.***

Είναι ευκολότερο να γράψει ο ποιητής στη θλίψη ή στη χαρά; Και γιατί;

Ειλικρινά δεν γνωρίζω. Κι αυτό, γιατί έχω γράψει υπό την επήρεια πολλών συναισθημάτων. Έχω γράψει με άκρατη χαρά, θλίψη, οργή, ουδέτερη νηφαλιότητα. Όταν βρίσκομαι σε δημιουργική έξαρση, μάλλον τα συναισθήματα ατονούν μπροστά στη συγκίνηση, την επικυρίαρχη αγωνία της γραφής.

Χρειάζεστε κάποιες ιδιαίτερες συνθήκες για να γράψετε;

Έχω κατακτήσει λόγω εμπειριών το προνόμιο να γράφω κάτω από οιεσδήποτε συνθήκες, αρκεί να έχω μαζί μου τα μπλοκάκια μου, τα οποία πάντα με συνοδεύουν. Κι αυτό, διότι ως δημοσιογράφος έπρεπε να μην με αποσπά τίποτα, γράφοντας σε θορυβώδη γραφεία με άλλους συναδέλφους να μιλούν ή να κραυγάζουν. Κατέχω -ευτυχώς- την τέχνη να είμαι κατά βούληση παρών-απών σε σχέση με το περιβάλλον.

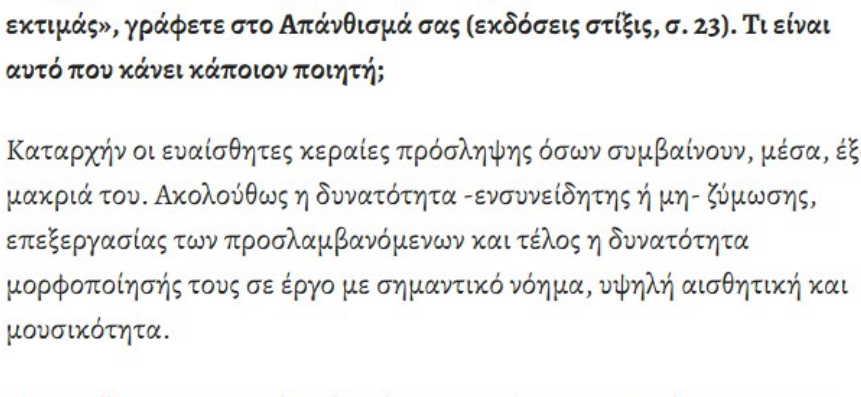

«Μη χρίζεις εαυτόν ποιητή ή ποίημα τα γραφτά σου, άσε το σε αυτούς που εκτιμάς», γράφετε στο Απάνθισμά σας (εκδόσεις στίξις, σ. 23). Τι είναι αυτό που κάνει κάποιον ποιητή;

Καταρχήν οι ευαίσθητες κεραίες πρόσληψης όσων συμβαίνουν, μέσα, έξω, μακριά του. Ακολούθως η δυνατότητα -ενσυνείδητης ή μη- ζύμωσης, επεξεργασίας των προσλαμβανόμενων και τέλος η δυνατότητα μορφοποίησής τους σε έργο με σημαντικό νόημα, υψηλή αισθητική και μουσικότητα.

Διαχωρίζετε τον ποιητή από το έργο του; Την προσωπικότητα και τη συμπεριφορά του δημιουργού από το δημιούργημά του;

Προσπαθώ να το κάνω. Λογικά πρέπει να κρίνω το έργο ανεξαρτήτως της προσωπικότητας του ποιητή. Όμως, συχνά δεν καταφέρνω να απομονώσω ποιητή και έργο, παρότι βρίσκω άδικο για το έργο να με επηρεάζει η προσωπικότητα του ποιητή. Να, ο Φρανσουά Βιγιόν έγραφε ποιήματα ως κακοποιός και μαστροπός και έμεινε στην ιστορία το έργο του.

Γνωρίζω -δυστυχώς- ποιητές του καιρού μας που έγραψαν σημαντικά ποιήματα και είχαν άθλιο χαρακτήρα, υποκριτές, μικρόψυχοι, που φθονούν ομοτέχνους τους. Από την άλλη, νομίζω πως η Ποίηση μας κάνει διάφανους. Μέσα από τους στίχους βλέπεις καθαρά τον ποιητή, το ανάστημά του, τις αξίες που υπηρετεί το έργο του.

Απαιτώ καμιά φορά, συνέπεια έργου και ζωής, αλλά γρήγορα επανέρχομαι στις επιφυλάξεις μου, παρότι έγραψα για αγιοσύνη πέρα από θρησκείες σε σχέση με τον ποιητή. Πώς να δεχτείς αγόγγυστα έναν ποιητή που γράφει τρυφερά ποιήματα και βασανίζει ή μισεί τους γύρω του; Ή κάποιον που υμνεί με ποιήματα την ελευθερία και στη ζωή σκύβει με δουλοπρέπεια στους ισχυρούς; Γνώρισα και τέτοιους…

> ***[…] η Ποίηση μας κάνει διάφανους. Μέσα από τους στίχους βλέπεις καθαρά τον ποιητή, το ανάστημά του, τις αξίες που υπηρετεί το έργο του.***

Είναι χρέος του ποιητή να αποτελεί πρότυπο; «Οφείλει» κάτι στην κοινωνία; Του «οφείλει» κάτι η κοινωνία;

Θα ήθελα να είναι πρότυπο ανθρώπου ο ποιητής, αλλά βρίσκω πολύ σκληρό κάτι τέτοιο. Δεν νομίζω πως οφείλει κάτι η κοινωνία στον ποιητή ή αυτός σε εκείνη. Το ότι γράφω καλύπτοντας απόλυτα προσωπικές μου ανάγκες, οι οποίες τυχαίνει να υπηρετούν τους συνανθρώπους μου, την κοινωνία, δεν σημαίνει ότι μου οφείλει οτιδήποτε κάποιος. Δεν μπαίνω στη λογική ανταλλαγής προϊόντων, όταν κάνω απλώς αυτό που θεωρώ φυσικό και εύλογο, επειδή μου έτυχε ένα χάρισμα, να μπορώ να γράφω. Υπάρχουν πολλοί με πολύ σημαντικότερη προσφορά στους ανθρώπους από εμάς.

Σε σχέση με την κοινωνία, μην ξεχνάμε πως όλοι γνωρίζουν τον Σεφέρη και τον Ελύτη που έφεραν ένα Νόμπελ στην Ελλάδα, ελάχιστοι από αυτούς τους έχουν διαβάσει και οι περισσότεροι ανέτως θα λοιδορούσαν κάποιον που θα δήλωνε την ιδιότητα του ποιητή.

[…] **«γαντζωμένος σε λόγια απλά για να φτάσω την αληθινή Ποίηση» (Απάνθισμα, εκδ. Στίξις, σ. 92). Πότε φτάνει κανείς στην αληθινή Ποίηση; Και τι καθιστά ένα ποίημα καλό;**

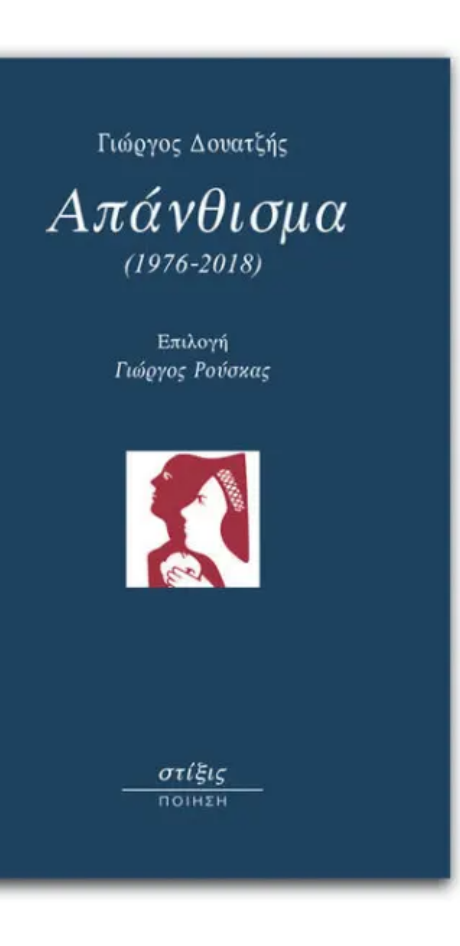

Ναι, η αληθινή Ποίηση θέλει «λόγια απλά» και φτάνεις σε αυτήν μέσα από την έντιμη, δίχως καμιά αναστολή ειλικρινή καταγραφή όσων σε κατακλύζουν τη στιγμή της γέννας του ποιήματος. Και πάντα νιώθεις αν έφτασες στην αληθινή Ποίηση, με εργαλεία τη σύνεση και την επιδίωξη της ταπεινότητας. Η ποιητική λειτουργία (ενίοτε την λέω ιερουργία) σε καθιστά διαφανή.

Συνομιλώ με τον εαυτό μου και τους άλλους, δεν κρύβομαι πίσω από τις λέξεις, απεναντίας τις χρησιμοποιώ σαν εργαλεία αποκαλυπτικά της σκέψης και των συναισθημάτων μου. Τα νοήματα ορθώνονται από τις λέξεις και τις εύγλωττες σιωπές ανάμεσά τους. Όλα αποκαλύπτουν, όλα συλλειτουργούν, με απόλυτη ειλικρίνεια και διαφάνεια.

Νομίζω ότι καλό ποίημα είναι αυτό που φέρει εύληπτα «υψηλά» νοήματα και φτιάχνεται με απλές καθημερινές λέξεις, χωρίς λεκτικές ακροβασίες και ομιχλώδεις εκφράσεις. Αναπόσπαστο στοιχείο θεωρώ τη μουσική που αναβλύζει μέσα από τις λέξεις. Παράδειγμα, δεν μπορώ να εκλάβω ως ποίημα τη στοίχιση των λέξεων, υπό μορφή ποιήματος, ενός πεζού, στοιχείο έκδηλης αδυναμίας ποιητικής γραφής. Θέλει ψυχή η Ποίηση για να τραφεί, όχι τεχνουργήματα στιχοπλοκής. Το ποίημα δεν έχει λόγο ύπαρξης αν δεν σου κεντρίσει τη σκέψη και δεν σου χαρίσει αισθητική απόλαυση.

Εκτός από ποιητής είστε και πεζογράφος. Ποιο από τα δυο είδη γραφής απολαμβάνετε περισσότερο; Από τι εξαρτάται αν μια σκέψη ή ένα βίωμά σας θα βρει έκφραση στον πεζό ή στον ποιητικό λόγο;

Απολαμβάνω και τα δύο με όλως διαφορετικό τρόπο. Η Ποίηση με διεγείρει πρωτόγνωρα κάθε φορά. Το πεζό με ξεκουράζει και απολαμβάνω ιδιαίτερα τα «χτενίσματα» που κάνω στο κείμενο παίζοντας χαλαρά με τις λέξεις. Συνηθίζω να λέω ότι το πεζό είναι ένα καλό κρασί και το ποίημα ένα ακριβό απόσταγμα. Προτιμώ τα αποστάγματα σε μικρές γευστικές γουλιές, απολαμβάνω και ένα καλό κρασί. Θα έλεγα ότι δεν επιλέγω το πώς θα εκφραστεί ένα βίωμά μου, όπως λέτε. Υποθέτω ότι διαλέγει αυτό, αναλόγως της έντασης, της στιγμής.

> ***[…] καλό ποίημα είναι αυτό που φέρει εύληπτα «υψηλά» νοήματα και φτιάχνεται με απλές καθημερινές λέξεις […]***

Τι γνώμη έχετε για την κριτική;

Οφείλουμε να αποδεχτούμε ότι από τη στιγμή που δημοσιοποιούμε τη δουλειά μας, βασική προϋπόθεση είναι η αποδοχή ως και της σκληρότερης κριτικής, σεβαστής, όχι απαραίτητα αποδεκτής. Σε ό,τι με αφορά δεν έχω παράπονο, οι κριτικές για το έργο μου δεν ήταν κακές. Η έντιμη κριτική μάς βοηθά να βελτιωθούμε. Αλλά, η πρόχειρη και γι' αυτό ανεύθυνη κριτική, κρύβει την τάση του ανθρώπου να νιώσει ίδιος ή υπέρτερος του κρινομένου.

Συστήνω στους κριτικούς, ιδιαίτερα σε αυτούς που έχουν μια κενόδοξη οίηση, να σκέπτονται καθημερινά ότι οφείλουν την ύπαρξή τους στους δημιουργούς και να προσεγγίζουν το έργο τους με σεβασμό. Μην ξεχνάμε τι τράβηξαν Ελύτης, Λειβαδίτης, Καρούζος, Σαχτούρης και τόσοι άλλοι από τους κριτικούς. Θα μου πείτε, δεν θα θυμάται κανείς τους κριτικούς, θα τους καταπιεί ο αμείλικτος χρόνος, ενώ τους δημιουργούς… Ας μην αναφέρω όσα προσβλητικά έχουν πει για τους κριτικούς οι Σεφέρης, Χατζηδάκις, Καββαδίας και άλλοι.

Ένας νέος αναγνώστης της Ποίησης συναντά σε φιλολογικές αναλύσεις εξειδικευμένους όρους και αοριστολογίες, που μάλλον τον απομακρύνουν, παρά τον βοηθούν να πλησιάσει το ποιητικό έργο. Οι περισσότεροι κριτικοί ή αναλυτές συνήθως επιδεικνύουν το γνωστικό τους πεδίο χρησιμοποιώντας όρους ειδικών (γλωσσολόγων, σημειολόγων κ.ά.), παρασυρμένοι τόσο από την προβολή του εγώ τους, ώστε ξεχνούν ότι αντικείμενό τους είναι το ποιητικό έργο. Χρήσιμα όλα αυτά, σου αποκαλύπτουν άλλους κόσμους, όμως καλό είναι να παραμένουν στον πυρήνα της Ποίησης που αναλύουν.

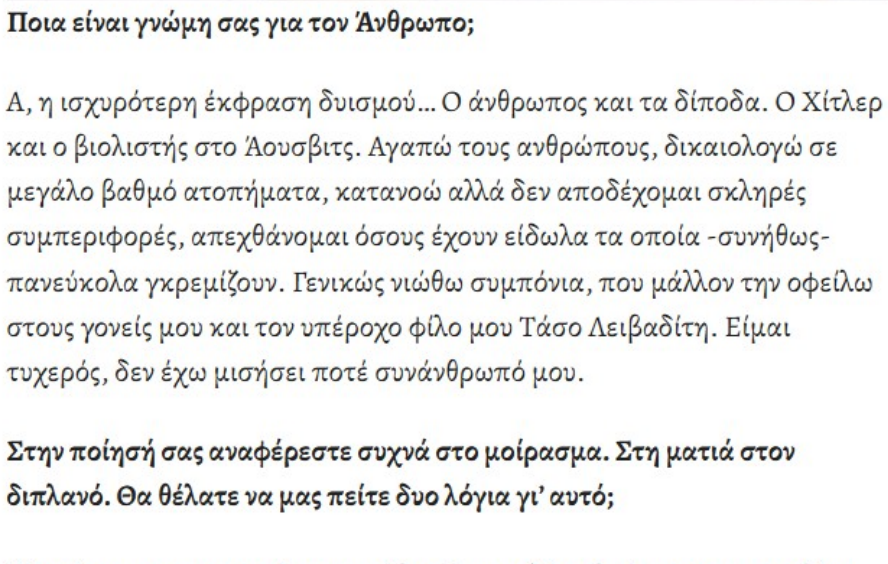

Ποια είναι γνώμη σας για τον Άνθρωπο;

Α, η ισχυρότερη έκφραση δυσμού… Ο άνθρωπος και τα δίποδα. Ο Χίτλερ και ο βιολιστής στο Άουσβιτς. Αγαπώ τους ανθρώπους, δικαιολογώ σε μεγάλο βαθμό ατοπήματα, κατανοώ αλλά δεν αποδέχομαι σκληρές συμπεριφορές, απεχθάνομαι όσους έχουν είδωλα τα οποία -συνήθως- πανεύκολα γκρεμίζουν. Γενικώς νιώθω συμπόνια, που μάλλον την οφείλω στους γονείς μου και τον υπέροχο φίλο μου Τάσο Λειβαδίτη. Είμαι τυχερός, δεν έχω μισήσει ποτέ συνάνθρωπό μου.

Στην ποίησή σας αναφέρεστε συχνά στο μοίρασμα. Στη ματιά στον διπλανό. Θα θέλατε να μας πείτε δυο λόγια γι' αυτό;

Η ανάγκη της μοιρασιάς που νιώθω είναι πολύ ανθρώπινη και, υποθέτω, διάχυτη σε όλους. Εξομολογούμαι όμως, ότι συχνά αναλογίζομαι μήπως κρύβει μια ιδιοτέλεια, αφού η διάχυση της δουλειάς μου με κάνει να αισθάνομαι χρήσιμος, άρα εισπράττω έτσι μια δικαιολογία ύπαρξης. Όπως και να έχει, είναι μια βαθύτερη ανάγκη μου η μοιρασιά εν γένει και όχι μόνον των ποιημάτων μου.

Δεν μπορώ να διανοηθώ ποιητή που να μην συναισθάνεται τον ανθρώπινο πόνο, να μην βλέπει συνεχώς τον διπλανό και τις ανάγκες του. Όχι από ελεήμονα φιλανθρωπία, που την απεχθάνομαι, αλλά ως βασικό συστατικό των αξιών ζωής που υπηρετεί.

> ***Ένας νέος αναγνώστης της Ποίησης συναντά σε φιλολογικές αναλύσεις εξειδικευμένους όρους και αοριστολογίες, που μάλλον τον απομακρύνουν, παρά τον βοηθούν να πλησιάσει το ποιητικό έργο.***

Τι άλλο έχει σημασία για εσάς στη ζωή; Ποια είναι η κινητήρια δύναμή σας;

Εκτός της Ποίησης στην οποία αφιέρωσα τόσες δεκαετίες, σημασία για μένα έχει η χρησιμότητα. Να μπορώ να δίνω, έστω και σε ελάχιστους ανθρώπους, το ελάχιστο που θα τους ομορφύνει τη ζωή. Μεγάλη σημασία έχουν η σύντροφός μου με την οποία ζω στο μέγιστο τη μοιρασιά, ο ζωογόνος έρωτας, η υγεία μου, και η αίσθηση ευχαρίστησης με όσα έχω και όχι δυσαρέσκειας για όσα δεν έχω. Άλλωστε, θεωρώ τον εαυτό μου πολύ τυχερό με όσα έχω ζήσει.

Κινητήρια δύναμη είναι η έμφυτη αισιοδοξία μου, ώστε παρά την οδυνηρή καταγραφή των συνθηκών ζωής σήμερα, να ελπίζω στην καλύτερη, την αξιοπρεπή ζωή των ανθρώπων. Παρά τη μελαγχολία που με συνοδεύει από παιδί, είμαι στο βάθος αισιόδοξος και η αίσθηση -ή ψευδαίσθηση- ότι είμαι χρήσιμος έστω και σε έναν άνθρωπο, μου δίνει ζωή.

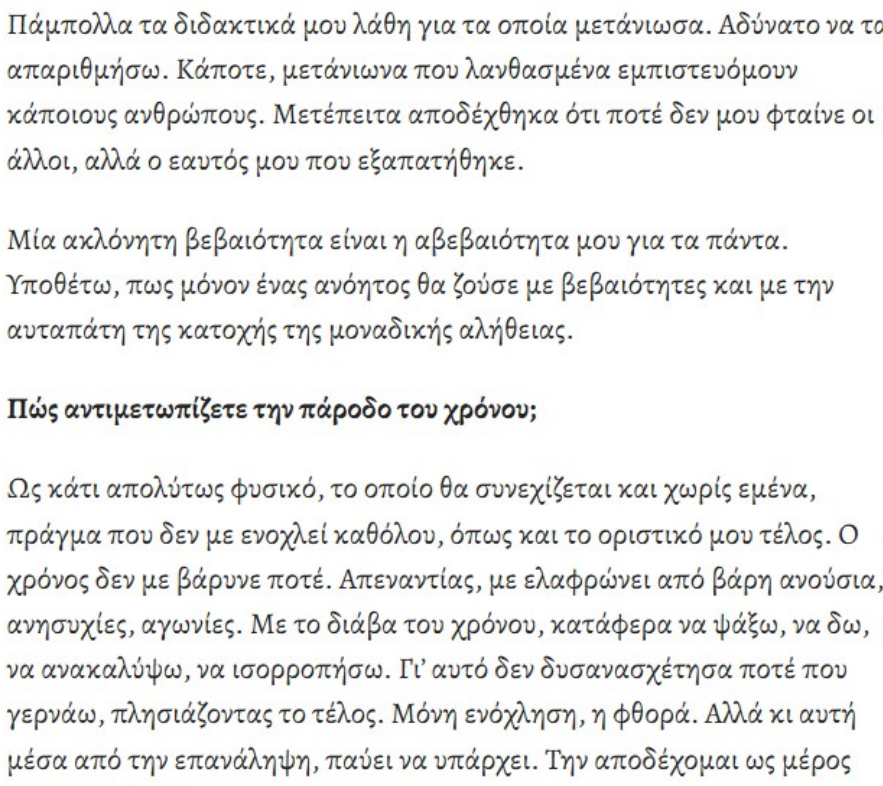

Μετανιώσατε για κάτι στη ζωή σας ως τώρα; Υπάρχουν στη ζωή σας ακλόνητες βεβαιότητες, έστω και μία;

Πάμπολλα τα διδακτικά μου λάθη για τα οποία μετάνιωσα. Αδύνατο να τα απαριθμήσω. Κάποτε, μετάνιωνα που λανθασμένα εμπιστευόμουν κάποιους ανθρώπους. Μετέπειτα αποδέχθηκα ότι ποτέ δεν μου φταίνε οι άλλοι, αλλά ο εαυτός μου που εξαπατήθηκε.

Μία ακλόνητη βεβαιότητα είναι η αβεβαιότητά μου για τα πάντα. Υποθέτω, πως μόνον ένας ανόητος θα ζούσε με βεβαιότητες και με την αυταπάτη της κατοχής της μοναδικής αλήθειας.

Πώς αντιμετωπίζετε την πάροδο του χρόνου;

Ως κάτι απολύτως φυσικό, το οποίο θα συνεχίζεται και χωρίς εμένα, πράγμα που δεν με ενοχλεί καθόλου, όπως και το οριστικό μου τέλος. Ο χρόνος δεν με βάρυνε ποτέ. Απεναντίας, με ελαφρώνει από βάρη ανούσια, ανησυχίες, αγωνίες. Με το διάβα του χρόνου, κατάφερα να ψάξω, να δω, να ανακαλύψω, να ισορροπήσω. Γι' αυτό δεν δυσανασχέτησα ποτέ που γερνάω, πλησιάζοντας το τέλος. Μόνη ενόχληση, η φθορά. Αλλά κι αυτή μέσα από την επανάληψη, παύει να υπάρχει. Την αποδέχομαι ως μέρος του εαυτού μου.

Ο χρόνος με απασχολεί κυρίως ως μέτρο αυτών που δεν έχω κάνει ακόμα. Και δυστυχώς αυτά είναι πολλά. Μήπως βρίσκω γελοίες δικαιολογίες παράτασης ζωής; Από τη μία λέω πως δεν προλαβαίνω κι από την άλλη σκέπτομαι ότι δεν μου ζήτησε κανείς, πέραν του εαυτού μου, να προλάβω κάτι. Μάλλον περί εκούσιου, βολικού, αλλά παραγωγικού ψυχαναγκασμού πρόκειται.

Κάθε μέρα που ζω, λέω ευχαριστώ που έζησα άλλη μια μέρα και ποτέ δεν μεμψιμοιρώ ότι φορτώνομαι με χρόνια. Δεν προλαβαίνω να νοσταλγήσω, απολαμβάνοντας τη ζωή (με όλα τα αρνητικά, που επιτείνουν τα θετικά της), και δεν… προλαβαίνω να καλύψω τις ανάγκες μου, κυρίως τις συγγραφικές. Δεν γνώρισα ποτέ ανία ή πλήξη κι έχω μονίμως τη ματιά στο μέλλον.

> ***Ο χρόνος με απασχολεί κυρίως ως μέτρο αυτών που δεν έχω κάνει ακόμα.***

Διαφέρει ο τρόπος που βιώνετε τον χρόνο από τότε που ξεκίνησε η απειλή του covid-19;

Σε προσωπικό επίπεδο, δεν άλλαξε δραματικά ο ρυθμός της ζωής μου, πέραν της έλλειψης επαφής με ορισμένους ανθρώπους που εκτιμώ και αγαπώ. Νιώθω πολύ δυσάρεστα με όσα συμβαίνουν γύρω μου και κυρίως για την ανικανότητά μου, λόγω συνθηκών, να συντελέσω στην αποτροπή αυτής της συμφοράς. Δεν μου αρέσει ο ρόλος του αμέτοχου θεατή.

Πώς νιώθετε με όλη αυτή την κατάσταση;

Νιώθω εντονότατους κραδασμούς από τις αλλαγές που έχουν ήδη συντελεστεί με πρωτόγνωρες ταχύτητες. Πολλές αλλαγές δεν είναι ακόμα αντιληπτές. Λυπάμαι που οι πολιτικές ηγεσίες βρίσκονται πολύ πίσω από την κοινωνία και ακόμα πιο πίσω από όσα τεκταίνονται στον χώρο της τεχνολογίας. Αφανείς ηγέτες του νέου κόσμου είναι πλέον οι διαχειριστές της υψηλής τεχνολογίας, ερήμην πολιτικών και λαών.

> ***Δεν μπορώ να διανοηθώ ποιητή που να μην συναισθάνεται τον ανθρώπινο πόνο, να μην βλέπει συνεχώς τον διπλανό και τις ανάγκες του.***

Έχει αλλάξει η ματιά σας πάνω στη ζωή;

Η ματιά μου δεν άλλαξε, θα έλεγα έγινε οξύτερη αφού βλέπω ολόγλυφα πώς πληρώνει ο άνθρωπος την αβλεψία του σε σχέση με τη συμπεριφορά του στη φύση, το περιβάλλον, τον συνάνθρωπο. Όπως έγραψα: Πώς έγινε κι οι άνθρωποι έμειναν ίδιοι / την ώρα που τόσο άλλαξε ο κόσμος; Και λυπάμαι πολύ που πεθαίνουν τόσοι με την απορία στα μάτια…

Προσφάτως, αν δεν κάνω λάθος, αναδείχθηκε και ένα νέο σας ταλέντο: ζωγραφίζετε πίνακες ιδιαίτερου κάλλους και καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος. Θα θέλατε να μας πείτε λίγα λόγια γι' αυτή τη νέα σας ενασχόληση;

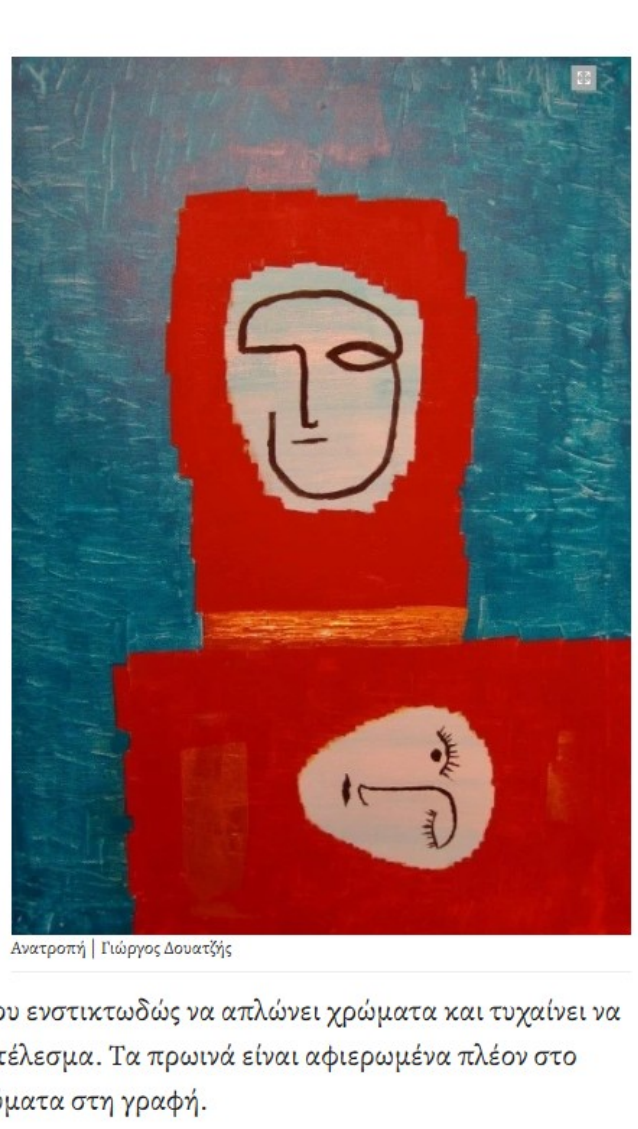

Ανατροπή | Γιώργος Δουατζής

Απληστία στα μέσα έκφρασης; Ψυχοθεραπεία; Τι να πω; Απορώ κι εγώ. Δεν ασχολήθηκα ποτέ με σχέδιο, χρώμα, ζωγραφική και μου προέκυψε τώρα να βρίσκομαι ήδη με περίπου διακόσιους πίνακές μου στο σπίτι. Άρχισα να ζωγραφίζω στη διάρκεια της πρώτης απομόνωσής μας λόγω ιού και συνεχίζω. Μου φαίνεται αστείο που αφήνω το χέρι μου ενστικτωδώς να απλώνει χρώματα και τυχαίνει να έχουν αισθητικό αποτέλεσμα. Τα πρωινά είναι αφιερωμένα πλέον στο χρώμα και τα απογεύματα στη γραφή.

Τι διαβάζετε αυτόν τον καιρό;

Αδιαλείπτως Ποίηση. Τελειώνω το «Ο Αόρατος Λεβιάθαν» του Κων. Τσουκαλά, διαβάζω το «Life 3.0» του Μαξ Τέγκμαρκ για την τεχνητή νοημοσύνη, ξαναδιαβάζω τα «Ζω για να διηγούμαι» του Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες και «Η χρονιά που πέθανε ο Ρικάρντο Ρέις» του Ζοζέ Σαραμάγκου.

Είστε ευχαριστημένος από το εκδοτικό τοπίο στη χώρα μας, όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα; Υπάρχει κάτι που θα μπορούσε να το βελτιώσει;

Με ανησυχεί πολύ ο υπέρμετρος συγκεντρωτισμός, η ανάπτυξη αλυσίδων που προωθούν χαμηλής ποιότητας βιβλία και η ανυπαρξία πολιτικής βιβλίου. Εκλείπουν σταδιακά οι βιβλιοπώλες που διαβάζουν, γνωρίζουν, προτείνουν, συνομιλούν με τους αναγνώστες.

Σήμερα σχεδόν όλοι οι βιβλιοπώλες (δικαιολογημένα ίσως λόγω κρίσης) παίρνουν βιβλία με παρακαταθήκη και τα πληρώνουν αφού τα πουλήσουν. Ήτοι, δανείζονται ατόκως και μακροπροθέσμως από τους εκδότες. Πόσοι μικροί εκδότες έχουν την οικονομική δύναμη να μοιράσουν χιλιάδες βιβλία στα ανά τη χώρα βιβλιοπωλεία χωρίς να τα πληρωθούν; Αλλάζει αρνητικά το σκηνικό ταχύτατα σε βάρος των μικρών εκδοτών, οι οποίοι κατά κανόνα είναι ποιοτικότεροι.

Το σκηνικό θα βελτιωνόταν με την ουτοπική υπόθεση βελτίωσης της συνείδησης των αναγνωστών, που θα ενίσχυαν ιδιαιτέρως τα μικρά βιβλιοπωλεία. Αλλά κι αυτοί, πώς να γνωρίζουν τι κυκλοφορεί όταν λείπουν σημαντικά βιβλία μικρών εκδοτών από τις προθήκες των βιβλιοπωλείων;

Ετοιμάζετε κάποιο καινούργιο έργο;

Περιμένω με τον νέο χρόνο την έκδοση του βιβλίου μου υπό τον τίτλο «Χρονογραφίες – Σημειώσεις ημερολογίου», που είναι καταγραφή σκέψεων εν είδει αφορισμών για τη ζωή, τη δημιουργία, τη γραφή κ.ά. Παράλληλα επεξεργάζομαι συλλογή διηγημάτων και μία νέα ποιητική συλλογή.

Είμαστε κοινωνικοί

Στείλτε μας email:
booksitting@gmail.com

Μικρή ανθολογία για την Ποίηση

Ακολουθήστε το BookSitting
Διεύθυνση email
FOLLOW

Η Χρυσοξένη Προκοπάκη στο Σαλόνι του BookSitting

Ο Κώστας Γουλιάμος στο Σαλόνι του BookSitting

Αναζήτηση…

Πρόσφατα άρθρα
Κώστας Τσιούφης | Δύο ποιήματα
Διεθνές συνέδριο | Το θέατρο στην περιφέρεια
Άννα Σιμιτοπούλου | Προς ποιαν κατεύθυνση, παρακαλώ;
Μάριο Γιολάν | Τα ανείπωτα
Βάνια Σάρμου | Δύο χαϊκού για τον Νοέμβρη

Twitter
Αναρτήσεις από @booksitting

Pinterest

12 ποιήματα για τη Μητέρα

12 (καλά) βιβλία για να μεγαλώσετε σωστά τα παιδιά σας

Το BookSitting δημοσιεύει κείμενα των αναγνωστών του. Στείλτε μας το δικό σας!

Αρχείο
Επιλέξτε μήνα

Μετάφραση
Επιλογή γλώσσας

Type your
ΕΓΓΡΑΦΗ

Captured by FireShot Pro: 08 Νοέμβριος 2024, 13:36:47
https://getfireshot.com